

УДК 070. 11: 81`24:355.01 (477)

ПРОБЛЕМА ЧИСТОТИ МОВИ НА СТОРІНКАХ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ ПРЕСИ У ПЕРІОД РОСІЙСЬКОЇ ВІЙСЬКОВОЇ АГРЕСІЇ (на прикладі журналу «Країна»)

У статті проаналізовано проблему використання на шпальтах всеукраїнської преси мовних покручів та російськомовних фраз.

Автори проаналізували на суржик та російськомовні фрази мову політиків, громадських діячів та інших відомих осіб та дослідили їх у мові простих українців.

У статті стверджується, що хоча журнал «Країна» порушує актуальні проблеми російськомовної української преси, його мовна політика не завжди є виправданою. Адже здебільшого жодного експресивного навантаження покручі у текстах не несуть.

Зазначається, що наведення ганджів у мові відомих особистостей могло б бути виправданим як засіб показати їх мовну недолугість. Однак, для цього достатньо було б навести одне-два слова мовою оригіналу і зробити вказівку, що персонаж розмовляє російською мовою, відтак передавати слова у перекладі українською.

Що ж до суржиків і російської мови з вуст простих українців, то вони виступають засобом творення типового представника різних регіонів України, який не тільки не володіє літературною мовою, а й не надто переймається своєю мовною культурою. Водночас така мовна легковажність на шпальтах видання призводить до зниження культурного рівня читачів.

Тому пряму мову варто подавати літературно відредагованою, при цьому зазначивши, що герой розмовляє суржигом чи російською. Адже саме преса повинна бути головним рушієм патріотичного, культурного виховання і просвітництва. Надто тоді, коли доля української мови перебуває в епіцентрі політичних дискусій.

Ключові слова: журнал, преса, суржик мовний покруч, мовна культура.

Ірина КОПИСТИНСЬКА

канд. філол. н., доц.

Приватний вищий навчальний
заклад Університет
Короля Данилавул. Є. Коновальця, 35
76008, Івано-Франківськ,
Україна

e-mail:

iryna.kopystynska@iful.edu.ua

ORCID 0000-0002-1648-4025

Віра КАЧМАР

канд. філол. н., доц.

Приватний вищий навчальний
заклад Університет
Короля Данилавул. Є. Коновальця, 35
76008, Івано-Франківськ,
Україна

e-mail: vira.kachmar@iful.edu.ua

ORCID 0000-001-5478-8137

Оксана ГОВЕРА

викладач

Приватний вищий навчальний
заклад Університет
Короля Данилавул. Є. Коновальця, 35
76008, Івано-Франківськ,
Україна

e-mail: oksana.hovera@iful.edu.ua

ORCID 0000-0002-6580-9121

© Копистинська І., Качмар В.,
Говера О., 2019

THE LANGUAGE PURITY ISSUE ON THE UKRAINIAN PRESS PAGES IN THE PERIOD OF RUSSIAN MILITARY AGGRESSION (on the example of "Kraina" journal)

Iryna Kopystynska

PhD in Philology; Associate Professor
King Danylo Private Higher Educational Establishment
35 Ye. Konovalts Str., 76008, Ivano-Frankivsk, Ukraine
e-mail: iryna.kopystynska@iful.edu.ua
ORCID 0000-0002-1648-4025

Vira Kachmar

PhD in Philology; Associate Professor
King Danylo Private Higher Educational Establishment
35 Ye. Konovalts Str., 76008, Ivano-Frankivsk, Ukraine
e-mail: vira.kachmar@iful.edu.ua

Oksana Govera

lecturer
King Danylo Private Higher Educational Establishment
35 Ye. Konovalts Str., 76008, Ivano-Frankivsk, Ukraine
e-mail: oksana.hovera@iful.edu.ua

The article analyzes the problem of using language deformations and Russian-language phrases on the pages of Ukrainian press.

The authors had analyzed politicians, public figures, well-known people and ordinary Ukrainians on Russian-Ukrainian language mixture and Russian-language phrases.

The article argues that although «Kraina» magazine raises actual problems of Russian-Ukrainian confrontation, its language policy is not always justified. After all, in most cases, language deformations have no expressive significance in texts.

It is noted, that the usage of language deformations in well-known personalities speech could be justified as a means of showing their linguistic imperfection. However, for this purpose it would be enough to bring one or two words in the source language and make an indication that the character speaks Russian, and thus to translate words into Ukrainian.

As for Russian-Ukrainian language mixture and Russian language in the speech of ordinary Ukrainians, they serve as a means of creating a typical representative of different Ukrainian regions, who not only does not speak literary language, but also does not care about its linguistic culture. At the same time, such linguistic frivolity on publication pages leads to a decline in readers cultural level.

Therefore, direct speech should be submitted literally edited, while noting that the character speaks Russian-Ukrainian language mixture or Russian. After all, the press should be the main driver of patriotic, cultural education and enlightenment. Especially, when Ukrainian language fate is in the midst of political debates.

Key words: journal, press, Russian-Ukrainian language mixture, language deformations, linguistic culture

Актуальність теми

Мовна ситуація в Україні за останні роки істотно змінилася на краще. Вочевидь, що під впливом революційних подій на Майдані та російської військової агресії, нарешті відбулися зміни у свідомості сучасної нації. За даними щорічного моніторингу, проведеного рухом «Простір свободи», у 2017 році «українську мову називають рідною дедалі більша кількість українців — 68% (дані соціологів без урахування окупованих територій). Це на 10% більше, ніж п'ять років тому» («Становище української мови», 2017).

Якщо говорити про інформаційний простір, то українська мова продовжує зміцнювати позиції на радіо і телебаченні, а також у сфері книговидавництва. Зокрема, «згідно з даними, отриманими до 22 жовтня 2018 року, — 73% від усіх назв і 76% від сумарного накладу книг було видано українською мовою. Це на 1-2% перевищує минулорічні показники» («Стан української мови», 2018). Що ж до друкованої періодики, то ситуацію можна все ще вважати катастрофічною, оскільки більша частина преси — російськомовна, а «українською видається 33% накладу газет і 27% накладу журналів та інших періодичних видань» («Стан української мови», 2018). Великі сподівання на неабиякі позитивні зміни у цьому контексті покладаються на новий мовний законопроект, який може бути розглянутий у другому читанні вже у лютому поточного року. Ним передбачається, що зареєстровані в Україні друковані ЗМІ будуть мати право видавати версії іншими мовами лише за наявності аналогічної україномовної версії.

Однак не менше занепокоєння викликає і мовна культура періодичних видань, яка є важливим показником рівня видавничої справи в державі. На жаль, є чимало друкованих видань, що не відповідають критеріям мовної норми. Мовна легковажність деяких ЗМІ призводить до того, що на шпальтах з'являються покручі та цілі чужомовні фрази. У зв'язку з цим потреба вдосконалення процесу редагування, підвищення рівня мовної культури в сучасних друкованих медіа набуває особливої актуальності. Адже саме ЗМІ належить першочергове право пропагувати грамотність населення.

Стан розробки проблеми

Важливими для порушеної проблеми є дослідження Т. Боднаренко, яка розробила типологію мовних анормативів на матеріалі газет. А. Капелюшний звернув увагу на типологію журналістських помилок. Л. Боярська провела дослідження-моніторинг у рамках наукової теми «Моніторинг та інформаційне моделювання ЗМІ». Вагомим є дослідження М. Ріпей «Мовленнєві неточності на сторінках газет». На мовну грамотність та мовленнєву неточність звернули увагу в своїх працях Д. Григораш, Л. Мацько, Н. Непийвода, О. Пономарів, В. Русанівський, О. Сербенська, М. Яцимірська та ін. Дослідженням проблем

суржику у мові ЗМІ займалися науковці М. Яцимірська, Р. Вафєєв, Ю. Недопитанська, О. Сухомлин, О. Неупокоева.

Співавторка пропонованої статті теж досліджувала проблему вживання русизмів, суржику і російськомовних фраз в українських друкованих ЗМІ. Так, був проведений аналіз мовних покручів у «Газеті по-українськи» за період 2005–2011 рр. Результати були опубліковані в науковому журналі «Освіта регіону» (Копистинська, 2012). Зокрема, було проаналізовано доречність вживання суржику у мові газетних персонажів. Дослідження засвідчило, що мова героїв була надзвичайно засміченою суржигом та русизмами. І газета не гребувала передавати мову героїв без редагування. Мовляв, передається життя і специфіка регіонів у живій мові. При цьому порушувалися освітня, просвітницька функції журналістики. У статті наголошувалося, що «культивування мовних покручів — це виращування цих мовних паразитів у штучних умовах шляхом зараження ними газетних шпальт, а відтак — і свідомості людей» (Копистинська, 2012).

Завдання статті

Ми вирішили простежити, чи змінилася культура мовлення українців у період російської військової агресії і чи ЗМІ переглянули свою мовну політику. Цього разу, дослідження продовжилося аналізом журналу «Країна», який входить з «Газетою по-українськи» в один видавничий концерн — ТОВ «Видавничий дім Нова інформація».

Отож наша *мета* — проаналізувати проблему вживання мовних покручів у публікаціях журналу «Країна» та визначити їхню роль у тексті.

Виклад основного матеріалу

Автори статті проаналізували числа журналу «Країна» за період 2014–2018 років. У результаті виділили кілька форм використання мовних покручів у досліджуваному виданні. За основу взяли поділ використаний під час попереднього аналізу «Газети по-українськи». Таким чином, ми звернули увагу на суржик та російськомовні фрази у мові політиків, громадських діячів та інших відомих осіб та у мові простих українців; використання мовних покручів у різних регіонах. А також виокремили його вживання на різних мовних рівнях — фонетичному, лексичному, морфологічному. Розглянемо приклади.

Суржик у мові політиків, громадських діячів та інших відомих осіб:

Аналізуючи пряму мову відомих діячів, зазначимо, що політики, політологи, експерти, громадські діячі тощо говорять зі сторінок журналу здебільшого українською літературною мовою. Винятком є хіба що усталені останнім часом вирази з чітким негативним звучанням як-от: *русский мир, русская весна, советський тощо*. До прикладу: — «Традиція тягнути в політику артистів — советська штука»; «за відмовками «нас там нет» (відомий блогер Зен Антипоп — автор.), (Країна, № 451, 12.12.2018).

- Російська церква в Україні має свій синод і свого предстоятеля — вождя «местних руских» православних (історик Ростислав Мартинюк — автор.), (Країна, № 450, 04.12.2018).

Тут погоджуємося з думкою Т. С. Панченко, що «досліджуючи вживання суржикізмів у мові вітчизняних ЗМІ, спостерігаємо активізацію цих слів у тематиці статей, у яких висвітлюються українсько-російські відносини. Автори беруть ці слова в лапки, примушуючи читача звернути на них увагу. Вони навмисне використовують суржик, аби надати тексту іронічного або саркастичного відтінку. (Панченко, 2016). Саме у такому контексті вживання суржику може бути виправданим.

Однак, доволі часто у мові відомих персонажів вживається російська мова. До прикладу:

- Сумма в 1, 8 миллиарда — это составляющая часть пакета помощи в 40 миллиардов... — відповідає голова НБУ (В. Гондарева — автор.), (Країна, № 274, 26.05.2015).
- Мы ломаем старые коррупционные схемы. Хотим перезапустить проект по изменению порядка финансирования образования в Украине. Это стоит 10-12 тысяч евро в месяц, — говорить високий чоловік у темному костюмі — ймовірно, з Міносвіти — міжнародній радниці фонду «Відкрите суспільство» Стефці Славовій (Країна, № 270, 28.04.2015).
- «Ты — придурок и жертва аборта, — написав тодішній кандидат у нардепи Одеської міськради Борис Сподинюк нардепу Сергієві Лещенку восени 2015 року. — Предупреждаю, если еще раз позволишь себе обливать грязью Юлию Тимошенко, в твоём доме будет много цветов, но ты их не увидишь. Будет также много музыки, но ты её не услышишь. Больше предупреждать не буду. Понял, недоносок?» (Країна, №316 29.03.2016).

Варто зазначити, що з точки зору функції критики і контролю ЗМІ наведення ганджів у мові політиків та інших відомих особистостей могло б бути виправданим як засіб показати їх мовну недолугість. Однак, для цього достатньо було б навести одне-два слова мовою оригіналу і зробити вказівку, що персонаж розмовляє російською мовою, відтак передавати слова у перекладі українською. Як-от зробили журналісти у статті «Якщо не дати людям працювати, в них залишиться один варіант — збройні формування. Там зарплату виплачують регулярно» (Країна, № 286, 28.08.2015). У ній тільки перші дві репліки героя, простого українця, звучать російською, далі йде переклад українською.

Водночас іншомовні, на відміну від російських, репліки «Країна» передає у перекладі. Як-от:

- Ярьсько починає англійською.
- По-русски ответьте, — вимагають із залу.

– Я по-русски не говорю, извините, — відповідає міністр і продовжує англійською (Країна, № 270, 28.04.2015).

Логічно, що й російські фрази варто передавати у перекладі українською, зазначаючи при цьому, якою мовою розмовляє персонаж.

Активно промовляють суржиком та російською зі сторінок журналу і прості українці. Розглянемо приклади.

Суржик у мові простих українців:

– Сьогодні у Крижополі — празнік; зараз люди живуть харашо, — додає жінка; це не як колись — яйцями розщитувалися; кормлять нас тільки в обід (Країна, № 451, 12.12.2018).

– Перед Богом чоловік есть чоловіком. А в жінки особенне призначення — дітей народжувати. Тому вона виглядати має скромно: з покритою головою, плечима і колінами, — каже жінка років 40 у чорній хустці й довгій спідниці; і помагає всім у скрутну мінуту; зараз маємо трохи неприяності (Країна, № 446, 06.11.2018).

– Вобщє я строїтель. Учора празнував хрестини у знакомих, випив добряче; нас не обіжають; остаються в лісі ночувати, із дощок збивали навеси; даже за житло платять; робота опасна; поїхали з жінкою і дітьми в путешестве в Київ (Країна, № 340, 27.09.2016).

– В жек жалувалися; малій 5, 5 року, а черга в садік не підійшла (Країна, № 407, 30.01.18).

– Молодьож до Польщі втікає (Країна, № 388, 12.09.2017).

– Ви ж вроді не планували на море їхати (Країна, № 380, 11.07.2017).

– Ті, шо нада мені, — не сплять. Пилюку стряхне — і всьо. (Країна, № 374, 30.05.2017).

– Отак і попала, а шо теряють? (Країна, № 353, 27.12.16).

Незрідка на сторінках журналу звучать і російськомовні фрази у мові простих українців:

– Стаття «Дальше будет хуже. Хохлы пойдут в наступление. У них американское оружие» вся побудована на російськомовних діалогах мешканців Донецька (Країна, № 286, 28.08.2015).

– У меня мать до сих пор на Украине, в Винницкой области. А я никак не могу к ней поехать из-за вашего Яценюка, — каже, закинувши ногу на ногу (Країна, № 270, 28.0.2015).

– Ты была на отчитке? — питає мене жінка середнього віку, остання в черзі по воду. — Нет? Тогда эта вода тебе не нужна. Иди отсюда. — Повертається до дівчини поруч і поправляє на ній хустку. Та обкусує до крові шкіру навколо нігтів. — Не переживай, доченька. Сейчас батюшка выйдет, я попрошу, он будет молиться с тобой (Країна, № 446, 06.11.2018).

– Нету благословения, — говорить (священник — автор.) і швидко йде.
– Вам чем-то помочь? Не трогайте священника (Країна, № 446, 06.11.2018).

- Господь Всевишній, допомоги пунктам в дорозі, береги их от напастей и козней врагов, — молитесь боєць 93-ї механізованої бригади 51-річний Віктор Шпоть на позивний «Капелан» (Країна, № 353, 27.12.2016).
- Не говори глупостей, — чоловік бере каву. — Немного пофантазируй, приукрась. Маме скажи, что каждую неделю мне борщ варишь, котлеты жарить. О том, что питаемся по кафешкам, лучше не упоминать (Країна, № 374, 30.05.2017).
- Вы, Нина Ивановна, видимо в отель не ходили. Как выйду — вы на пляже. Такой загар год смывать будете, — каже трохи молодша у квітчастому халаті (Країна, № 380, 11.07.2017).
- Жінка кричала: «Ты не могла потерпеть и уже дома сходить в туалет? Я же с тетей разговаривала, а должна тебя сюда вести! Да еще 3 гривни платить!» (Країна, № 450, 4.12.2018).
- Мои друзья захотели сломать одно здание. Оно полностью заброшенное, — розповів лікарям Дмитро Тулуп (Країна, № 441, 02.10.2018).

Дослідження мовних помилок дозволило проаналізувати частотність вживання анормативів населенням залежно від території проживання. Так, найбільшу кількість російських фраз зафіксовано на території Донбасу; а найбільше суржикі — на Дніпровщині, Київщині, Вінничині, Полтавщині. Наведемо найяскравіші приклади:

Донецчина:

- Алло, привет, — повільно відповідає сонний жіночий голос; – Вы, девушка. Ваш паспорт; Когда ночью упал «Град», я перечитывал за компьютером последние страницы «О мышах и людях» — записи у соцмережах жителів окупованих територій. (Країна, № 258, 03.02.2015). За нашими дослідженнями, цей номер — № 258 — найбільше насичений російськомовними фразами, оскільки більшість його публікацій присвячені життю на окупованих територіях.
- Вот ваше извещение о долге за газ, — протягує папірець (Країна, № 286, 28.08.2015).
- Не советовал бы, — каже Євген. — Рядом — казармы «ополчения», в бывших студенческих общежитиях (Країна, № 303, 23.12.2015).
- Мы попробовали поломать — ничего не вышло. Пошли дальше протоптанной дорогой, которая потом разошлась. Пошли прямо. Когда взорвалось, осколок влетел мне в руку и пробил ее насквозь (Країна, № 441, 02.10.2018).

Дніпро:

- Пару тижнів тому син отримав права (Країна, № 340, 27.09.2016).
- Вінниччина:
- То я на тысячу рублів цього року здала; я в прошлом году 8 тысяч заработив; раз — м'ясо получилось. Умние головы в них. (Країна, № 451, 12.12.2018).

Полтава:

- Внуки в хаті біля вікна стояли, — говорить Тереза Адам; хотіла пораніше скупитися (Країна, № 444, 23.10.2018).
- Месна власть — так точно. Такі воприси хіба шо Петя Порошенко рішає; Осіли тут крепко. В них заробіток — із мусорок (Країна, № 340.27.09.2016).

Київ:

- Івасику, не стісняйся, — каже жінка; — Вась, а пряников більше нет? — дівчина в чорному пальті гукає помічника; — У тебе папка фартовий. (Країна, № 403, 27.12.2017).
- В субботу была оттепель, а в воскресенье стукнул мороз. Просила Васю, чтобы шел медленно. Это как надо было бежать, чтобы сломать ногу в двух местах? — каже жінка в чорній шубі під дверима травмпункту в столичному Охматдиті; не думали, що волонтьорша беременна від нього (Країна, № 407, 30.01.2018).

З поданих прикладів бачимо, що жодного експресивного навантаження ні суржик, ні російськомовні фрази у текстах не несуть. А отже їхнє вживання є абсолютно невмотивованим.

На наше переконання, в проаналізованих прикладах суржик виступає засобом творення типового представника різних регіонів України, який не тільки не володіє літературною мовою, а й не надто переймається своєю мовною культурою. А от якраз саме ЗМІ мали б дбати про виховання цієї мовної культури. Адже, як зауважує С. Я. Єрмоленко, «сучасна мовна практика рясніє відхиленнями, порушеннями, і причину цього бачимо не лише в проблемі мовної освіти в школі, а й у тому, як функціонує літературна мова в засобах масової комунікації. Це взаємопов'язані й взаємозумовлені процеси: помилки з мовної практики потрапляють у засоби масової комунікації і знову тиражуються в сучасній мовній практиці, бо підсвідомо, автоматично засвоюються слухачами, глядачами, читачами» (Соколова, & Бибик, 2014).

Проаналізований у журналі суржик можна розподілити за різними мовними рівнями — фонетичним, лексичним та морфологічним.

Лексичні помилки:

- Проводить три рази в неділю. Якщо тебе щось мучає, приходь завтра зранку; Перший раз попала сюда 17 років тому. Питались із чоловіком дитину народить (Країна, № 446, 06.11.2018).
- Самі не можуть рішить — нужен їм смітник чи ні; а найхуже — нащот водички, — мне в руках господарську сумку. — З мусорки стікає різна зараза у землю. Приходиться обязательно кип'ятити; а за смітник — сложніше. (Країна, № 340, 27.09.2016).
- Вдруг комусь буде хреново, — сміється 20-річна Маргарита Голімовська, кухар 93-ї бригади; найбільше не вистачає піци й суші,

принца на білому коні й нормальних умовій. Починаючи від топіння й закінчуючи рубанням дров; — Тільки сильно фонариком не світить, бо може залетіти (Країна, № 353, 27.12.2016).

- Обідився? — запитує рудий у фіолетовій бейсболці; одна мие, друга — стірає, третя — їсти варить, — говорить жінка; — Завтра візьmemo човен на прокат і на рибалочку з утрєца, — говорить високий чоловік (Країна, № 388, 12.09.17).

Фонетичні помилки:

- Щоб ми не робили тут всьо самі; — Це льогка стрілокотня, стандарт, — каже морський піхотинець Денис (Країна, № 353, 27.12.2016).
- 18 серпня 2014-го Діма поїхав на судове засідання — і зник, — розповідає дружина 37-річна Марина (Країна, № 446, 06.11.2018).
- Батюшка злих духов ізганяв (Країна, № 446, 06.11.2018).
- «Облиш, він псіхований», — казали зазвичай про таких і намагалися оминати (Країна, № 316, від 29.03.2016).
- із дощок збивали навеси (Країна, № 340. 27.09.2016).
- Два роки, як Вери нема, а в суді справу досі не закрили; кавалера має? (Країна, № 388, 12.09.2017).
- Морфологічні помилки:
- Осінню, лиш почали бураки возити, люди перекивали в центрі дороги (Країна, № 451, 12.12.2018).
- Я — сварщик (Країна, № 340. 27.09.2016).
- Внуки в хаті біля вікна стояли, — говорить Тереза Адам. (Країна, № 444, 23.10.2018).
- Хотіла пораніше скупитися (Країна, № 444 від 23.10.2018).
- Перед Богом чоловік єсть чоловіком (Країна, № 446, 06.11.2018).

Висновки

Зауважимо, що хоча щороку виходить друком чимала кількість довідкової літератури, двомовних словників, мовна ситуація і у побуті, і у пресі бажає бути кращою. Грамотна, правильна, унормована мова не має права втрачати своїх позиції у ЗМІ в той час, коли доля української мови перебуває в епіцентрі політичних дискусій. А надто тоді, коли Україна знаходиться у стані військового конфлікту з Росією. Преса, як одна з найважливіших інституцій суспільства, повинна бути головним рушієм патріотичного пробудження, культурного виховання і просвітництва.

Заради справедливості, варто відзначити, що «Країна» веде на своїх шпальтах активну державницьку політику, піднімаючи актуальні проблеми російсько-українського протистояння. Особливо простежується це у рубриці «Оцінка», яка активно обговорює державницькі питання: наприклад, статті «Ми ненавидимо владу, бо так звикли. І Росія цим користується», «Немає Росії. Є Московщина», «Якщо в росіян є «русский мир», давайте сформулюємо український», «Ми здо-

були незалежність від Росії. Тепер позбуваємося московщини в собі», «Переможемо у війні, коли кожен усвідомить себе українцем» тощо. Однак, мовна політика видання не завжди є виправданою. Вмотивованим може вважатися лише використання окремих російських слів у статтях на військову тематику, тематику українсько-російських стосунків, коли ці фрази несуть негативну конотацію, сарказм чи іронію. Натомість часте використання суржику у мові героїв публікацій призводить до зниження культурного рівня читачів. Адже неправильне слововживання, поширене через засоби масової інформації, засвоюється як норма. Для того, аби показати, як по-справжньому розмовляють персонажі, достатньо навести один мовний покруч, взявши при цьому його в лапки і в дужках навести редакційну правку, яка показуватиме правильність слововживання. Після цього слід передавати фрази героя літературною мовою, вказавши, що він спілкується суржиком чи російською. Немотивованим вважаємо і використання російськомовних фраз. Їх теж доцільно подавати у перекладі, попередньо зазначивши, якою мовою розмовляє персонаж. Такий підхід до тексту дасть змогу редакції показати мовну характеристику героїв і водночас підвищувати мовленнєву культуру читачів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Копистинська, І. (2012). Мовні покручі на сторінках української преси: прагнення бути ближчим до читача чи прояв інформаційної експансії (на прикладі «Газети по-українськи»? *Освіта*, 1, 216–219.
2. *Країна*. (2014–2018). Суспільно-політичний тижневик. Взято з <https://gazeta.ua/journal>.
3. Панченко, Т. С. (2016). Дифузні процеси лексики в мові української періодики (на прикладі лексем усного розмовного мовлення). *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету*, 9, 70.
4. Соколова, С. О., & Бибик, С. П. (2014). Українська мова в сучасних засобах масової комунікації: проблеми культури мови, стилістики та соціолінгвістики. *Українська мова*, 2, 133–145.
5. Стан української мови в Україні: що змінилося за 2018 рік. (2018). Взято з <https://uk.etcetera.media/stan-ukrayinskoyi-movi-v-ukrayini-shho-zminilosya-za-2018-rik.html>.
6. Становище української мови за рік поліпшилося. ІНФОГРАФІКА до свята. (2017). Взято з <https://novynarnia.com/2017/11/09/stanovichhe-ukrayinskoyi-movi-za-rik-polipshilosya-infografika-do-svyata>.

REFERENCES

1. Kopystynska, I. (2012). Movni pokruchi na storinkakh ukrainskoi presy: prahnennia buty blyzhchym do chytacha chy proiav informatsiinoi ekspansii (na prykladі «Hazety po-ukrainsky»? [Language spells on the pages of the Ukrainian press: the desire to be closer to the reader or the manifestation of information

- expansion (for example, «Newspapers in Ukrainian»?). *Osvita*, 1, 216–219. [In Ukrainian].
2. *Kraina* [Country]. (2014–2018). *Suspilno-politychnyi tyzhnevnyk*. Retrieved from <https://gazeta.ua/journal>. [In Ukrainian].
 3. Panchenko, T. S. (2016). Dyfuzni protsesy leksyky v movi ukrainskoi periodyky (na prykladi leksem usnoho rozmovnoho movlennia) [The diffuse processes of vocabulary in the language of the Ukrainian periodicals (on the example of the lexes of oral spoken language)]. *Naukovi zapysky Berdianskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu*, 9, 70. [In Ukrainian].
 4. Sokolova, S. O., & Bybyk, S. P. (2014). Ukrainska mova v suchasnykh zasobakh masovoi komunikatsii: problemy kultury movy, stylistyky ta sotsiolingvistyky [Ukrainian language in modern mass media: problems of language culture, stylistics and sociolinguistics]. *Ukrainska mova*, 2, 133–145. [In Ukrainian].
 5. Stan ukrainskoi movy v Ukraini: shcho zminylosia za 2018 rik [The state of the Ukrainian language in Ukraine: what has changed in 2018]. (2018). Retrieved from <https://uk.etcetera.media/stan-ukrayinskoyi-movi-v-ukrayini-shho-zminilosya-za-2018-rik.html>. [In Ukrainian].
 6. Stanovyshche ukrainskoi movy za rik polipshylosia. INFOGRAFIKA do sviata [The state of the Ukrainian language has improved over the year. INFOGRAPHIC for the holiday]. (2017). Retrieved from <https://novynarnia.com/2017/11/09/stanovishhe-ukrayinskoyi-movi-za-rik-polipshilosya-infografika-do-svyata>. [In Ukrainian].